

PÕHIMÕISTED

ILM

ATMOSFÄÄRI
HETKESEISUND TEATUD
AJAL TEATUD KOHAS,
ILM ON AJAS JA RUUMIS
MUUTLIK

KLIIMA

MINGILE PAIKKONNALE ISELOOMULIK
VÄGA PIKA AJAHAHEMIKU
(30 VÕI ENAMA AASTA)
ILMADE REŽIIM

ÕHURÕHU
VÕNKUMINE

AJAS KORDUV (VÄHEM KUI KÜMNE AASTA
JOOKSUL) ILMASTIKU MUUTUMINE
TEATUD TASAKAALUOLEKU ÜMBER.

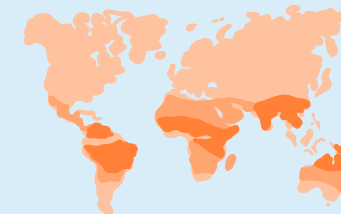
KLIIMA

INIMTSIVILISATSIOONID
SÕLTUVAD STABIILSEST
KLIIMAST.

SOOJEMAD, PÕLLUMAJANDUST
JA KARJAKASVATUST SOOSIVAD
KLIIMAVÕÕTMED ON TIHEDAMALT
ASUSTATUD.

LÄHISEKVATORIAALNE
KLIIMAVÕÕDE
TROOPILINE
KLIIMAVÕÕDE

ENAM KUI POOL KOGU
MAAILMA RAHVASTIKUST
ELAB LÄHISEKVATORIAALSES
KLIIMAVÕÕTMES

NEED PIIRKONNAD ON
ENIM KLIIMAMUUTUSTEST OHUSTATUD.

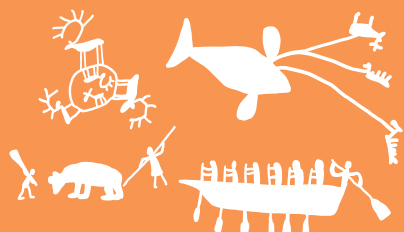
EESTI KLIIMA ON ELAMISKÕLBLIK
TÄNU GOLFII HOOVUSELE.
KLIIMAMUUTUSED OHUSTAVAD
GOLFII HOOVUSE TOIMIMIST.

KLIIMA MUUTUMINE AJALOOS JA SELLE MÕJU INIMKONNALE

KIVIAJAL

RÄNDAV KORILUSE-, KÜTTIMISE- JA
KALAPÜÜGIKESKNE ELUVIIS

JAHE JA VÕRDLEMISI MUUTLIK KLIIMA

U 12 000
AASTAT TAGASI
KLIIMA MUUTUS

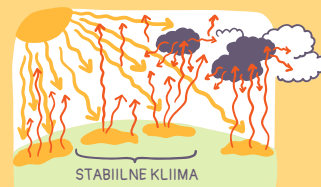
ARENES PÕLLUMAJANDUS

JÄÄAJA LÕPULE JÄRGNEVUD VIIMASE 12 000
AASTA KLIIMA STABIILSUS VÕIMALDAS PAIKSE
PÕLLUMAJANDUSE JA TSIVILISATSIOONIDE TEKKE.

STABIILNE KLIIMA SAI ALUSEKS
400 INIMPÕLVKONNA ARENGULE.

KLIIMAT HOIAB STABIILSENA ÕIGE
CO₂ JA TEISTE KASVUHOONEGAASIDE
TIHEDUS ATMOSFÄÄRIS.

KLIIMA SOOJENEV, KUI
KASVUHOONEGAASE ON LIIGA PALJU.

BIOSFÄÄR SEOB FOTOSÜNTHEESI KAUDU
SÜSINIKKU, MÕJUTADES SELLE KAUDU
ATMOSFÄÄRI SÜSIHAPPEGAASI TASET.

KLIIMA MUUTUB LOODUSLIKULT
ERINEVATES AJARAAMIDES:

JÄÄAJAD JA JÄÄVAHEAJAD VAHELDUVAD UMBES IGA SAJA
TUHANDE AASTA TAGANT,

KLIIMA VARIEERUB LOODUSLIKULT TUHANDETE AASTATE
VÄLTEL JÄÄKILPIDE EBASTABIILSUSE JA MEREHOOVUSTE
MUUTUSTE TÕTTU.

SAJANDITE JA KÜMNENDITE VÄLTEL MÕJUTAVAD
KLIIMAT VULKAANILINE AKTIIVSUS JA PÄIKESEKIIRGUSE
INTENSIIVSUS.

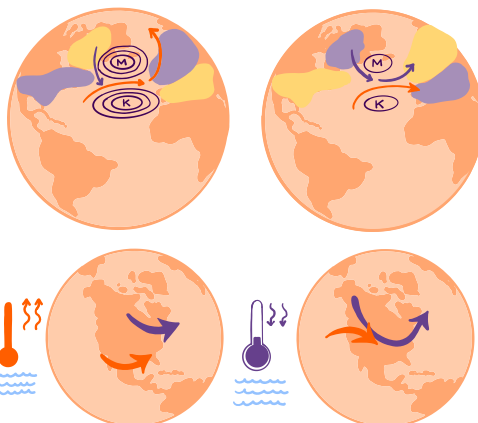
PAARI AASTA VÄLTEL TOIMUVAD ÕHURÕHU VÕNKUMISED.

ÕHURÕHU VÕNKUMINE

ÕHURÕHU VÕNKUMISI
ON MITMEID:

EUROOPA ILMASTIKKU
MÕJUTAB TUHENDITE
PÕHJA-ATLANDI
VÕNKUMINE,

LÕUNA-AMEERIKA
JA OKEAANIA
ILMASTIK ON
TIHEDALT
SEOTUD EL NIÑO
JA LA NIÑA
VAHELDUMISEGA.

ERINEVAD ÖKOSÜSTEEMID
ON ERINEVA SÜSINIKU
SIDUMISE VÕIMEKUSEGA,
NT MÄRGALADES
JA SÜVAOKEANIS
TALLETATAKSE
SÜSINIKKU
PIKAAJALISULT.

METSAD SEOVAD ROHKEM SÜSINIKKU KUI PÕLLU- VÕI KARJAMAAD, SEEGA PÕHJUSTAB PÕLDUDE RAJAMINE
METSAD ASEMEL KAUDSELT KLIIMAMUUTUST, KUNA KOKKUVÕTTES SEOTAKSE SAMAL MAA-ALAL
BIOLOOGILISTE PROTSESSIDE KÄIGUS VÄHEM SÜSINIKKU KUI VAREM.

KLIIMAMUUTUSED ON VIINUD MITMETE TSIVILISATSIOONIDE LANGUSENI

HILISDRÜÜS
(~12 000 A TAGASI):
NIILUSE ORU ÄKILINE JAHENEMINE.

MAIADE TSIVILISATSIOONI
LANGUS (8.-10. SAJ):
MITMEASTASED PÕUAD.
NÄLJAHÄDA.

VÄIKE JÄÄAEG EUROOPAS
(U 1300-1715):
SUUR NÄLJAHÄDA JA KATK.

PÕLLUMAJANDUS JA KLIIMA

U 100
AASTAT TAGASI
TOIMUS
TÖÖSTUSREVOLUTSIOON

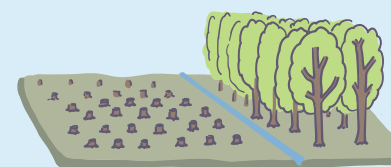
TÄNAPÄEVAL

INTENSIIVNE PÕLLUMAJANDUS

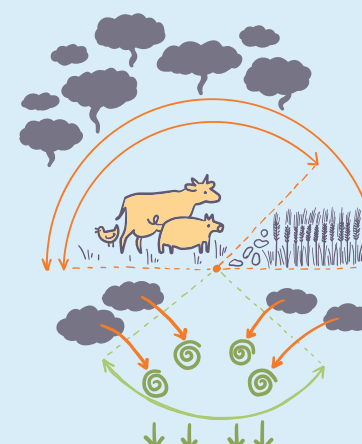
INTENSIIVNE LOOMAKASVATUS

INTENSIIVNE METSASVATUS

PÕLLUMAJANDUSLIK MAA HÕLMAB
~50% ELAMISKÕLBLIKUST MAAST.

>75% SELLEST ON
KARJA- JA SÖÖDAKASVATUS.

TEADLASED SOOVITAVAD VÄHEMALT
30% MAAST LOODUSELE JÄTTA.

TOIT JA KLIIMA

KUIDAS TOIDU TOOTMINE KLIIMAT MÕJUTAB

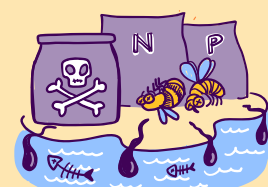
25-35%
KÕIK
KASVUHOONEGAASID

TOIDUAINETÖÖSTUSE OSAKAAL
GLOBAALSETE INIMTEKKELISTE
KASVUHOONEGAASIDE
PÕHJUSTAMISES ON 25-35%.

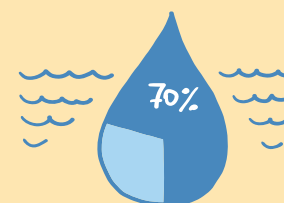
MÄLETSEJAD TOODAVAD
SEEDIMISEL METAANI, MIS ON
TUGEV KASVUHOONEGAAS.

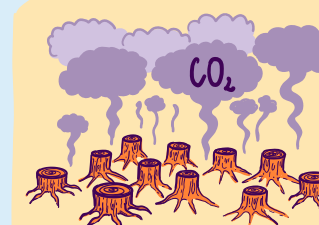
LOOMSE TOIDU TOOTMINE VAJAB
ROHKEM MAA JA ENERGIAT.

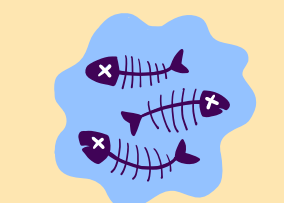
PESTITSIIDIDE JA TEISTE
SAASTAJATE NING VÄETISTE MÕJU.
REOSTUNUD OKEAN SUUDAB
VÄHEM SÜSINIKKU SIDUDA.

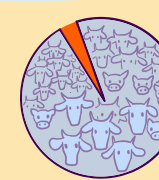
70% VEEKASUTUSEST ON
SEOTUD TOIDU TOOTMISEGA.

80% METSARAIEST ON SEOTUD
TOIDU TOOTMISEGA.

78% OKEANIDE JA VÄRSKE VEE
REOSTUSEST/EUTROFEERUMISEST
ON SEOTUD TOIDU TOOTMISEGA.

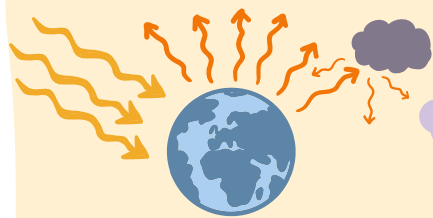

OLEME JUBA SISULISELT
HÄVITANUD LIIGIRIKKUSE: 94%
PLANEEDIL ELAVATE IMETAJATE
BIOMASSIST ON KARILOOMAD JA
VAID 4% METSLOOMAD.

FOSSIIKÜTUSTE KASUTAMINE
(TRANSPORT, MASINAD,
JAHUTAMINE)

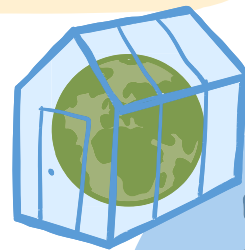
MIKS KLIIMA SOOJENEV?

KLIIMA SOOJENEV SIIS, KUI
MAALE SAABUB ENERGIAT
ROHKEM KUI MAALT LAHKUB

MIKS SEE PRAEGU NII ON?

KASVUHOONEGAASID
NEELAVAD MAALT LAHKUVAT
(SOOJUS)KIIRGUST, MISTÖTTU
PÕHJUSTAB KÕRGE
KASVUHOONEGAASIDE TASE
ATMOSFÄÄRIS MAA KESKMISE
TEMPERATUURI TÕUSU.

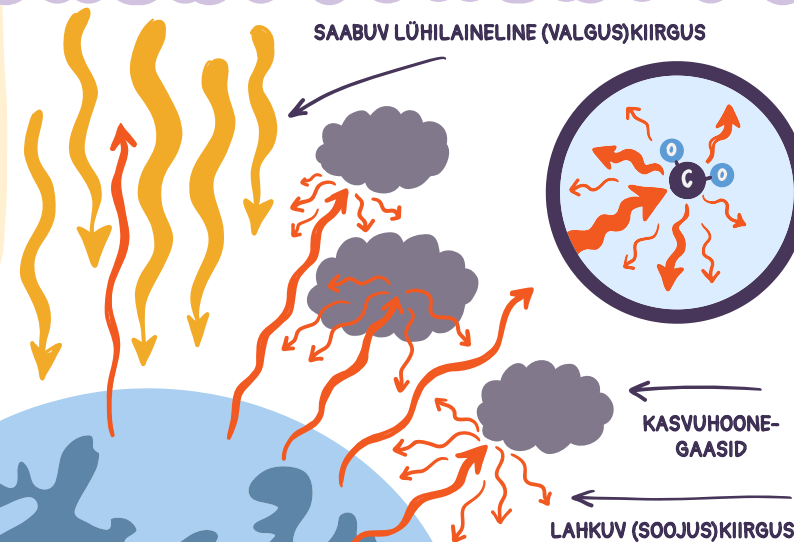

KASVUHOONEGAASID JA KASVUHOONEEFEKT

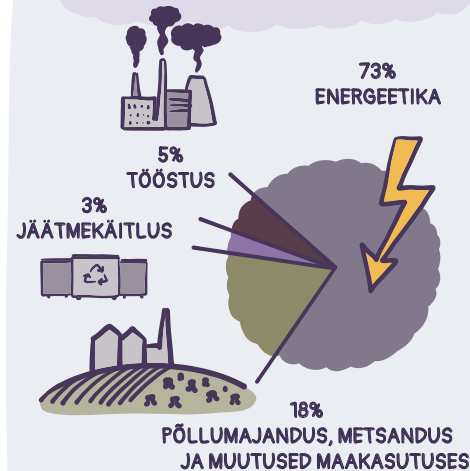
KASVUHOONEGAASID HOIAVAD MAA
TEMPERATUURI SOOJEMANA.
ILMA KASVUHOONEEFEKTITA OLEKS MAA
KESKMINE TEMPERatuur -18 °C,
KUID TÄNU SELLELE ON SEE
UMBES 15 °C, MIS VÕIMALDAB
VEDELA VEE OLEMASOLU JA ELU.

KLIIMAMUUTUSTE PÕHJUSED

CO₂ TASEME TÕUS INIMTEGEVUSE TÖTTU ON PÕHJUSTANUD TEMPERATUURI TÕUSU.

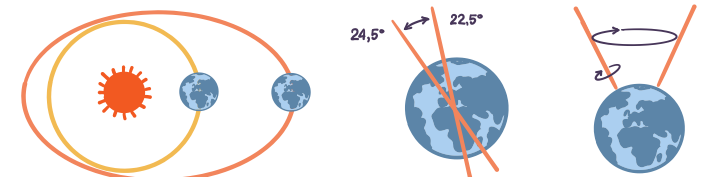

MILLINE INIMTEGEVUS KÕIGE ROHKEM
KASVUHOONEGAASE PÕHJUSTAB?

KLIIMA MUUTUMISED AJALOOS

JÄÄAJAD JA JÄÄVAHEAJAD ON PÕHJUSTATUD
MAA ORBIIDI JA TELJE MUUTUSTEST (MILANKOVIĆI TSÜKLID)

MAA ORBIIT ÜMBER
PÄIKESE ON VAHEL
ÜMARAM,
VAHEL ELLIPTILISEM
(UMBES 100 000-
AASTASE PERIOODIGA)

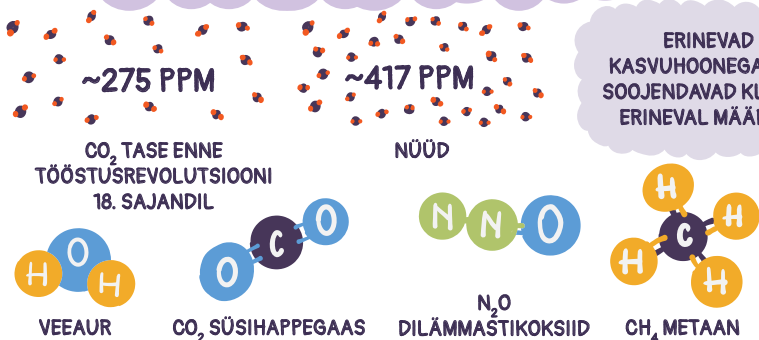
MAA TELG ON VAHEL
ROHKEM, VAHEL VÄHEM
KALDUS (UMBES
40 000-AASTASE
PERIOODIGA)

MAA TELJE SUUND
MAA ORBIIDI SUHTES
MUUTUB SAMUTI
PERIOODILISELT
(UMBES 20 000-
AASTASE PERIOODIGA).

VIIMASE MILJONI AASTA JOOKSUL ON JÄÄAJAD KUJUNENUD UMBES IGA
100 000 AASTA TAGANT. EELMISE JÄÄAJA SUURED JÄÄKILPID EURAASIAS
JA AMEERIKAS HAKKASID TAANDUMA UMBES 20 000 AASTAT TAGASI, NII ET
TÄNA NAUDIME JÄÄVAHEAJA SOOJA JA VÕRDLEMISI STABIILSET KLIIMAT.

PRAEGUSED KLIIMAMUUTUSED EI OLE TINGITUD MAA
ORBIIDI JA TELJE MUUTUSTEST JA ON PALJU KIIREMAD,
KUI LOODUSLIKULT OLLA SAAKS.

KASVUHOONEGAASIDE TASE ATMOSFÄÄRIS MÄÄRAB MAA TEMPERATUURI

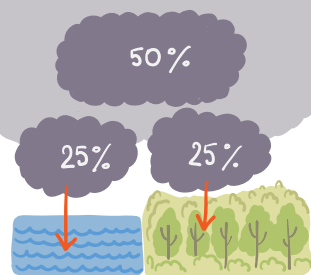

ERINEVAD
KASVUHOONEGAASID
SOOJENDAVAD KLIIMAT
ERINEVAL MÄÄRAL.

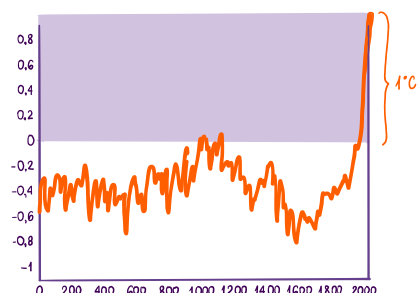
KOGUHEIDE - KÕIGI ÕHKU PAISATUD KASVUHOONEGAASIDE HULK TEISENDATAKSE CO₂ EKVIVALENTIDESSE

UMBES 25% ÕHKU PAISATUD
CO₂-ST LAHUSTUB OOKEANIS JA
TEINE 25% SEOTAKSE BIOSFÄÄRIS
FOTOSÜNTHEESI ABIL, PEAMISELT
FÜTOPLANKTONI JA MAISMAA
TAIMESTIKU POOLT.

JA NII IGAL AASTAL.

KLIIMAMÕÕTUMINE

KLIIMAT HINNATAKSE
30 AASTA KESKMISENA.
KLIIMASÜSTEEM ON
MÕJUTATUD LOODUSLIKEST
TSÜKLIDEST (JÄÄAJAD,
VULKAANID, PÄIKESEKIIRGUSE
MUUTUSED) JA ALATES
TÖÖSTUSREVOLUTSIOONIST
KA VÄGA SUUREL MÄÄRAL
INIMTEGEVUSEST.

KLIIMAMUUTUSED ON INIMTEKKELISED

TÄNANE CO₂ TASE (~417 PPM 2022. A) ON KÕRGEIM
VIIMASE 3 MILJONI AASTA JOOKSUL.

TÄNANE KLIIMAMUUTUS ON
PRETSESENDITU KIIRUSE
TÖTTU - MUUTUSED
TOIMUVAD KÜMNEID KUNI
SADU KORDI KIIREMINI KUI
MINEVIKUS.

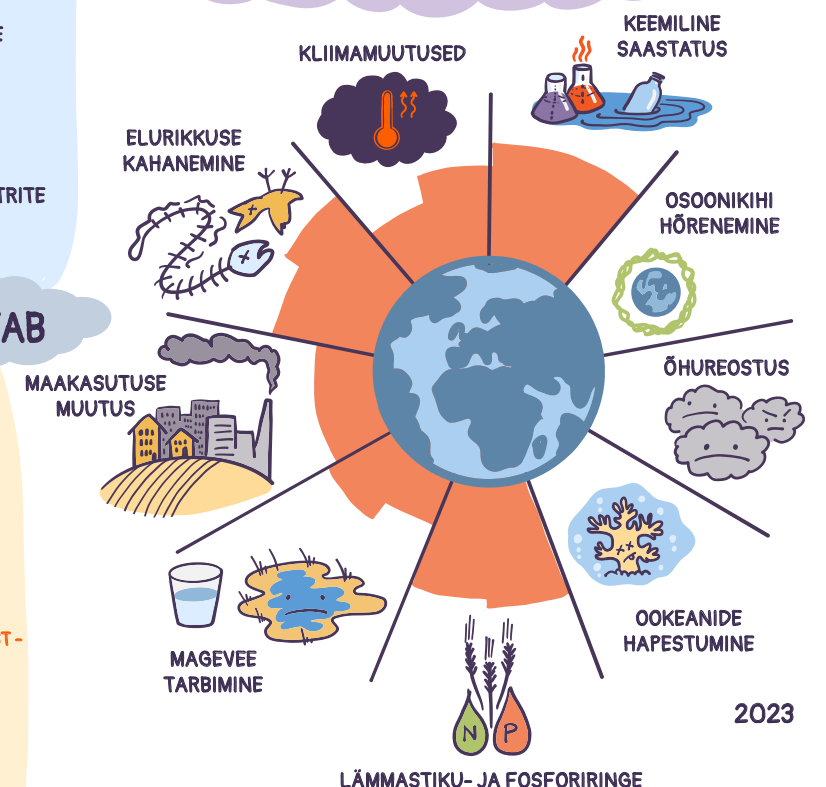
ALATES 1950. AASTATEST
ON CO₂ TASE JA
HEITKOGUSED KIIRESTI
KASVANUD.

INIMTEGEVUSEST TINGITUD KASVUHOONEGAASIDE HEIDE ON PÕHJUSTANUD:

MAA TALUVUSPIIRID

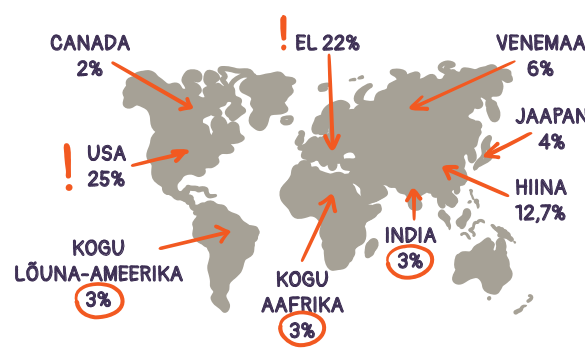
KLIIMAMUUTUSED EI OLE ERALDISEISEV KESKKONNAPROBLEEM,
V Aid ON OSA LAIEMAST KESKKONNAKRIISIST, MIS ON
INIMTEGEVUSE TÖTTU AASTA-AASTALT ESKALEERUNUD.

KLIIMAMUUTUSTELE LAHENDUSTE OTSIMISEL PEAME SILMAS PIDAMA,
ET LEITUD LAHENDUSED OLEKSID LAIA HAARDEGA NING TOETAKS KA
TEISTE PROBLEEMIDE LAHENDAMIST.

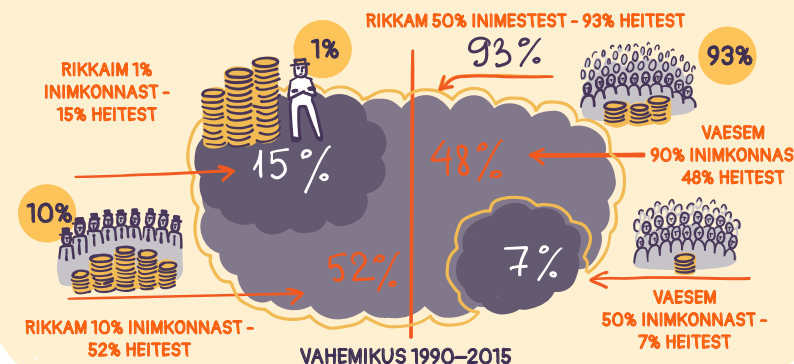
GLOBALNE EBAVÕRDSUS: KES KLIIMAMUUTUSTI PÕHJUSTAB JA KES NEIS KANNATAB

AJALOOLISELT ON PEAMISED SAATAJAD OLNUD
PÕHJA-AMEERIKA JA EUROOPA.

KÕIGE ROHKEM KLIIMAMUUTUSTE KÄES KANNATAVAD RIIGID
PÕHJUSTAVAD ÜLIVÄIKESE OSA KOGUHEITMEST.

HEITKOGUSEID VÕIB JAOTADA KA ÜHISKONDLIK-MAJANDUSLIKE RÜHMADE KAUPA.
MAAILMA RIKKAIM 10% PÕHJUSTAS ENAM KUI POOLE HEITEST,
MAAILMA RIKKAM 50% PÕHJUSTAS ÜLE 90% HEITEST.
SEE NÄITAB EBAVÕRDSSET SÜÜD KLIIMAMUUTUSTE TEKITAMISEL.

KLIIAMUUTUSTE TAGAJÄRJED

KLIIIMA SOOJENEMINE

MAA KESKMINNE
TEMPERatuur
ON TÕUSNUD
VÄHEMALT
1,1°C

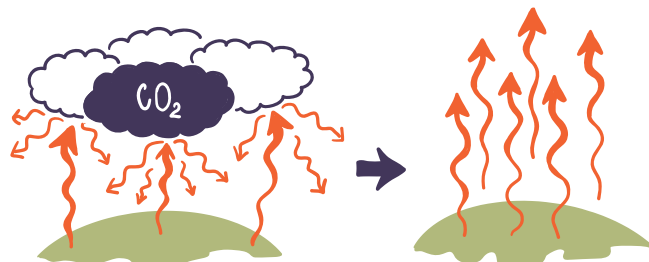
ARKTIKA SOOJENE
4-5 KORDA KIIREMINI KUI
GLOBAALNE KESKMINNE.

EESTI SOOJENE
LIGI 2 KORDA
KIIREMINI KUI MAA
KESKMISELT.

NII SUUR SOOJENEMINE ON TÄNASEKS JUBA
TAJUTAVATE TAGAJÄRGEDEGA

KUIDAS KASVUHOONEGAASID MAAD SOOJENDAVAD?

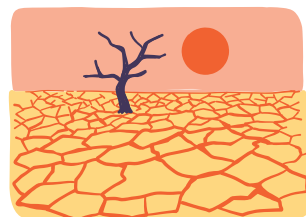

PRAEGU: SOOJUSKIIRGUS PEEGELDUB
KASVUHOONEGAASIDEGA PÕRKUDES MAALE TAGASI

VAJA ON SAAVUTADA:
SOOJUSKIIRGUS LAHKUB MAALT

TEMPERatuur TÕUSEB SENI, KUNI KASVUHOONEGAASIDE TASE
ATMOSFÄÄRIS TÕUSEB. SELLEKS, ET PLANETAARNE TEMPERatuur
STABILISEERUKS, PEAVAD KASVUHOONEGAASIDE HEITKOGUSED
JÕUDMA NETONULLI VÕI NEGATIIVSEKS.

SAGENEVAD JA TUGEVNEVAD ÄÄRMUSLIKUD ILMANÄHTUSED

PÕUAD

TORMID

ÄÄRMUSLIKUD SADEMED

KUUMALAINED

ÜLEUJUTUSED

EESTIS SAGENESID
ÄÄRMUSED:
NÄITEKS
2022 LUMETORM
BIRGIT,
2023 ERAKORDSELT
KÕRGE TULEOHT.

KLIIIMA
SOOJENEMISEGA
KAASNEB SUUREM
SADEMETE HULK.
MÄRJAD PIIRKONNAD
MUUTUVAD
MÄRJEMAKS, KUIVAD
KUIVEMAKS.

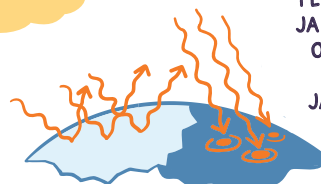
MUUTUSED MAAILMAMERE TASEMES

KESKMISE TEMPERATUURI
TÕUSUGA KAASNEB LIUSTIKE JA
MEREJÄÄ SULAMINE.

MEREJÄÄ SULAMINE
MUUDAB PLANEEDI
ALBEEDOT.

ALBEEDO

MEREJÄÄ ON HELE PIND, MIS
PEEGELDAB ENAMIKU VALGUS-
JA SOOJUSKIIRGUSEST TAGASI.
OOKEANIPIND ON TUMEDAM,
PEEGELDAB PALJU VÄHEM
JA PÕHJUSTAB VEELGI ENAM
SOOJENEMIST.

MEREVEE TASEME TÕUSUGA
OHUSTATAKSE MILJARDEID INIMESI –
NÄITEKS 1 M TÕUS VIIB RANNAJOONE
~100 M SISEMAALE.

MILJARD INIMEST ELAB
PIIRKONNAS, MIS JÄÄB
MEREPIINNA 10-MEETRISE
TÕUSUALA SISSE

IDA-ANTARKTIKA SULAMINE
(VÄHEM TÕENÄOLINE
LÄHIAJAL): +60 M.

UMBES VEERAND MILJARDIT
INIMEST ELAB ALADEL, MIS
JÄÄVAD 1-MEETRISE MEREPIINNA
TÕUSU KORRAL VEE ALLA.

KUI GRÖÖNIMAA JÄÄKILP
SULAKS: MEREVEE TASE
TÕUSEKS ~7 M.

LÄÄNE-ANTARKTIKA
JÄÄKILBI SULAMINE: +3 M
MEREVEE TASEME TÕUS.

MUUTUSED OOKAANI KEEMIAS

CO₂
LAHUSTUMINE

OOKAANI
HAPPESUSE KASV

LUBIKESTAGA ELUSTIK
(SH KORALLID) ON OHUS

SOOJENEVAD VEED JA MERELEITSAKUD
PÕHJUSTAVAD KORALLIDE PLEEKIMIST
JA HÄVIMIST.

KORALLRAHU ON ERILINE
SUURE ÖKOLOOGILISE
JA MAJANDUSLIKU
TÄHTSUSEGA ÖKOSÜSTEEM.
UMBES VEERAND
MAAILMAMERE ELUSTIKUST
SÕLTUB KORALLRAHUDEST
NING ROHKEM KUI
POOLE MILJARDI
INIMISE SISSETULEK
SÕLTUB KORALLRAHUDE
PÜSIMISEST.

TEGEVUSETUSE MÕJU

KLIIAMUUTUSED
OHUSTAVAD:

JOOGIVEE
KÄTTESAADAVUST,

TERVIST,

SISSETULEKUID,

TOIDU-
JULGEOLEKUT,

JULGEOLEKUT.

KA MAJANDUSLIKULT ON ODAVAM
INVESTEERIDA KLIIAMUUTUSTE
LAHENDAMISSE, KUI TAGAJÄRGEDE
EEST MAKSTA.

NÄIDE: SAKSAMAAL ON VÄLJA
ARVUTATUD HINNANG TEGEVUSETUSE
KULULE 2050. AASTAKS – KUNI 900
MILJARDIT EURO.

900 MILJARDIT

RÄNNE JA KONFLIKTID

RÄNDESURVE:
2050. AASTAKS
ENNUSTATAKSE KUNI
200 MILJONIT
KLIIMAPÕGENIKKU.

PEA LIIVA ALLA
PEITMINE ON KALLIM
KUI TEGUTSEMINE.

KLIIAMUUTUSED ON NURJATU PROBLEEM

KESKKONNA-
PROBLEEM

SOTSIAALNE
PROBLEEM

MAJANDUSLIK
PROBLEEM

MORAALNE
PROBLEEM

KLIIAMUUTUSED
ON GLOBAALSED,
KUI MOJU AVALDUB
LOKAALSELT.

ÜKS KINDEL LAHENDUS
PUUDUB – VAJA ON
ERINEVAID LAHENDUSI ERI
TASANDITEL JA SEKTORITES.

MIS ON ELURIKKUS?

LIIGILINE MITMEKESISUS

LIIGIRIKKAIMAD ÖKOSÜSTEEMID ON TROOPILISED VIHMAAMETSAD

HINNANGULISELT ELAB MAAL Ü 14 MILJONIT LIIKI

MÄÄRATUD ON 2,1 MILJONIT LIIKI

EESTI TERRITOORIUMIL ON MÄÄRATUD ERINEVAID LIIKE Ü 30 000, HINNANGULISELT VÕIKS EESTIS ELADA 35-45 000 ERINEVAT LIIKI.

2020. AASTAL VÄHENES TROOPILISTE VIHMAAMETSADE PINDALA ~42 000 KM²

EESTI LIIGIRIKKAIMAD KOOSLUSED ON PUISNIIDUD.

LAELATUL ON LEITUD 76 TAIMELIIKI/M².

GENEETILINE MITMEKESISUS

TAGAB LIIKIDE JA POPULATSIOONIDE ELUJÕULISUSE JA KOHANEMISVÕIME.

MADAL GENEETILINE MITMEKESISUS SUURENDAB VÄLJASUREMISRISKI.

SVALBARDI SEEMNEPANK SÄILITAB MAAILMA KULTUURTAIMEDE SEEMNEID.

NÄITEKS GEPARDID ON OLNUD 2 KORDA VÄLJASUREMISOHUS JA NENDE GENEETILINE MITMEKESISUS ON VÄIKE. NEIL ON VÕRRELDDES TEISTE SUURTE KASLASTEGA VÄIKSEM REPRODUKTIIVSUS JA SUUREM VASTUVÕTLIKKUS HAIGUSTEKITAJATELE.

KOOSLUSTE JA ÖKOSÜSTEEMIDE MITMEKESISUS

KOOSLUS ON KINDLATELE KESKKONNATINGIMUSTELE KOHASTUNUD ELUSTIK E KÕIGI ORGANISMIDE KOGUM. KOOSLUSTE SUUREM MITMEKESISUS TÄHENDAB SEDA, ET ÜHES MAASTIKUS EKSISTEERIB KOOS SUUREM HULK LIIKE.

EESTIS ON EUROOPA LIIDU LOODUSDIREKTIIVI JÄRGI 60 ELUPAIGATÜÜPI; 44% NEIST ON EBASOODSAS SEISUNDIS, HALVAS SEISUNDIS ON NT PUISNIIDUD JA LOODUSMETSAD.

MITMEKESISED MAASTIKUD TAGAVAD LIIKIDE RÄNDE JA UUTE ASUSTUSTE TEKIMISE VÄHEMSOODSATESSE PIIRKONDADESSE.

ÕIGUSAKTID ELURIKKUSE KAITSEKS

1992. AASTA RIO KONVENTSION BIOLOOGILISE MITMEKESISUSE SÄILITAMISE JA KASUTAMISE RAHVUSVAHELINE KOKKULEPE.

EL-I ELURIKKUSE STRATEEGIA AASTANI 2030 EESMÄRK TAASTADA JA KAITSTA ÖKOSÜSTEEME NING PEATADA ELURIKKUSE VÄHENEMINE AASTAKS 2050.

ELURIKKUS JA KLIIMAMUUTUSED

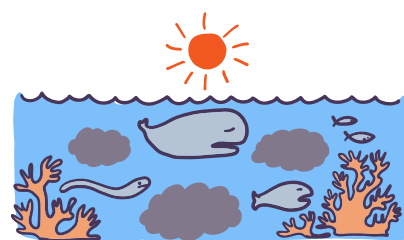
ELURIKKUS ON ÖKOSÜSTEEMI PEAMINE TUNNUS: KÕIK LIIGID ON SEOTUD TOIDUAHELATE JA ELUPAIKADE KAUDU.

ELURIKKAD ÖKOSÜSTEEMID ON VASTUPIDAVAMAD JA SUUDAVAD PAREMINI TAASTUDA NING KLIIMAMUUTUSTEGA KOHANEDA.

ELURIKKUSE SÄILIMINE ON KOGU PLANEEDI ELUSTIKU EHK BIOSFÄÄRI, KA INIMESE ENDA EKSISTEERIMISE ALUSEKS.

ELURIKKUSEL ON VÕTMEROLL MAA KLIIMA KUJUNDAMISEL JA INIMKONNA KLIIMAMUUTUSTEGA KOHANEMISEL.

ÖKOSÜSTEEMID MÕJUTAVAD KLIIMAT NII KOHALIKUL KUI KA GLOBAALSEL TASANDIL.

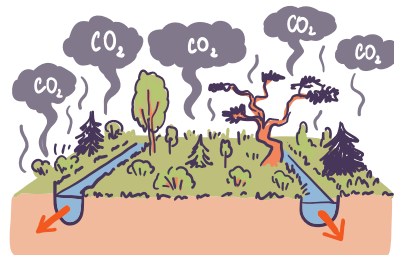

METSAD, RABAD JA OKEANID ON OLULISED SÜSINIKU TALLETAJAD JA NENDE HÄVIMINE MÕJUTAB MAAILMA KLIIMAT.

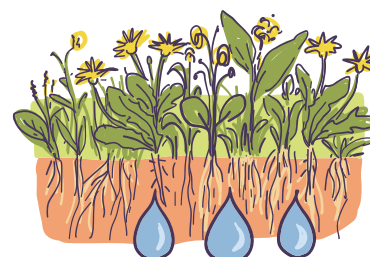
EESTI KLIIMA ON ELAMISKÕLBLIK TÄNU GOLFI HOOVUSELE.

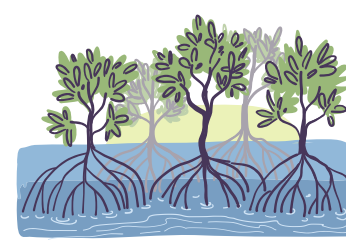
OKEANIDE HOOVUSED MÕJUTAVAD KLIIMAT. KLIIMA SOOJENEDES VÕIVAD HOOVUSED SEISKUDA.

KUIVENDATUD SOODEST VABANEV ATMOSFÄÄRI SÜSIHAPPEGAASI, TAIMESTIKU KADUMINE METSAALADELT VÕIB VÄHENDADA KESKMIST SADEMETE HULKA.

TAIMESTIK MÕJUTAB VETT FILTREERIDES VEE KVALITEETI JA JUURESTIK KAITSEB PINNAST EROSIONI EEST.

MÄRGALAD JA MANGROOVID KAITSEVAD RANNIKUALASID NING JÕGEDE ALAMJOOKSE TORMIDE, ÜLEUJUTUSTE JA PÕUDEDE EEST.

LINNADES REGULEERIVAD PARGID JA ROHEALAD ÕHUTEMPERAATUURI JA NIISKUSREŽIIMI, KUJUNDADES SEL MOEL LINNA SISEKLIIMAT.

MAAL ON OLNUD VIIS SUURT VÄLJASUREMISE LAINET, PRAEGU ON KÄIMAS KUUES SUUR VÄLJASUREMISE LAINE.

KA MEIE TULEME PEAGI...

ELURIKKUSE VÄHENEMISE PÕHJUSED

LOODUSLIKE ALADE KADU

PÕLLUMAJANDUSMAADE MONOTOONSUS

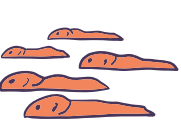
PESTITSIIDIDE JA TEISTE SAATAJATE NING VÄETISTE MÕJU

TÕUSVAD TEMPERAATUURID

EKSTREEMSED ILMASTIKUOLUD

VÕORLIKIDE LEVIK

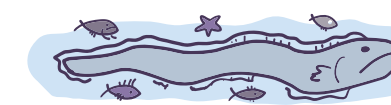
TOIDU JA PESITSEMISE RESSURSI OLULINE VÄHENEMINE, PALJUNEMISEKS VAJALIKE OLUDE PUUDUMINE

ELUSTIK EI SUUDA NII KIIRE KLIIMA MUUTUMISEGA KOHANEDA.

OSADE TEADLASTE ARVATES VÕIB UMBS MILJON TAIM- JA LOOMALIIKI EHK IGA KAHEKSAS LIIK OLLA VÄLJASUREMISOHUS. UMBS VIIENDIK KAHEPAIKSETEST JA ROOMAJATEST ON VÄLJASUREMISOHUS.

ÜKS KÜMNEST EUROOPA MESILASE- JA LIBLIKALIGIST ON VÄLJASUREMISOHUS.

EUROOPA PUNASE NIMEKIRJA ANDMETEL ON VÄHEMALT 1667 LIIKI EUROOPAS OHUSTATUD, SUURIMAS OHUS ON TEOD, KARVID JA KALAD.

MIDA VÄIKSEM POPULATSIOON, SEDA SUUREM VÄLJASUREMISRISK. ERITI OHUSTATUD ON ENDEEMSED LIIGID, ST LIIGID, KES ELAVAD MAAILMAS AINULT ÜHES KOHAS VÄIKESEL TERRITOORIUMIL.

VÄLJASUREMISVÕLG

LIIGID JA KOOSLUSED NÄIVAD VEEL OLEMAS OLEVAT, KUID ON ELUPAIKADE KADUMISE TÕTTU MÄÄRATUD HÄÄBUMISELE (NT LENDORAV EESTIS).

RAHVUSVAHELISED KLIIMAKOKKULEPPED

KYOTO PROTOKOLL (1997)

ESIMENE RAHVUSVAHELINE KLIIMALEPE

TÖÖSTUSRIIGID KOHUSTUSID VÄHENDAMA KASVUHOONEGAASIDE HEIDET VÕI HOIDMA SEDA 1990. AASTA TASEMEL.

KYOTO PROTOKOLLI EI RATIFITSEERINUD USA, MILLE PANUS KLIIMASOOJENEMISSE ON SUUR.

GLOBALSE LÕUNA RIIGID LEIDSID, ET AJALOOISELT ON ROHKEM KASVUHOONEGAASE ÕHKU PAISANUD ARENENUD TÖÖSTUSRIIGID, SEEGA PEAKSID NEMAD ROHKEM PINGUTAMA.

KLIIMAKONVERENTS COP

ALATES 1995. AASTAST TOIMUB IGAL AASTAL SUUR RAHVUSVAHELINE ÜRO KLIIMAMUUTUSTE RAAMKONVENTSIONI OSALISTE KONVERENTS COP (CONFERENCE OF THE PARTIES).

PRAKTILISELT KÕIK MAAILMA RIIGID TULEVAD KOKKU, HINNATAKSE KLIIMAMUUTUSTEGA TEGELEMISE EDENEMIST NING VÕETAKSE VASTU UUSI OTSUSEID KLIIMAMUUTUSTE OHJAMISEKS.

PARIISI KLIIMAKOKKULEPE (2015)

LIGI 200 RIIKI LEPPIS KOKKU KLIIMASOOJENEMISE PIIRAMISES SELGELT ALLA 2 °C (PIGEM 1,5 °C) VÕRRELDDES TÖÖSTUS-REVOLUTSIONI EELSE AJAGA.

RIIGID SEADSID ENDALE EESMÄRGID JA LUBASID NEID PERIOODILISELT ÜLE VAADATA.

JÕUKAMAD RIIGID TOETAVAD VÄHEM JÕUKAMAID RAHALISELT JA TOETAVAD NEID KLIIMAMUUTUSTEGA KOHANEMISEL JA KASVUHOONEGAASIDE VÄHENDAMISEL, ERALDADES NEILE SELLEKS FINANTSABI.

KLIIMAPOLIITIKA

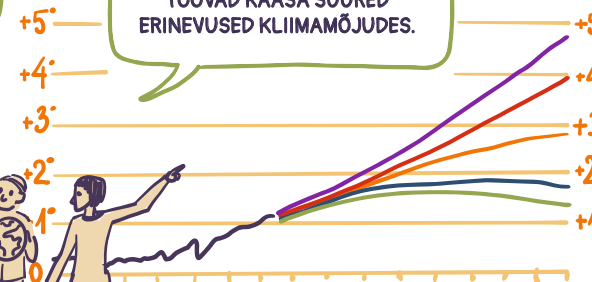
KLIIMA SOOJENEMISE PUHUL LOEB IGA MURDOOSA KRAADIST, MILLE VÕRRA SUUDETAKSE SOOJENEMIST ÄRA HOIDA.

IGA LISATONN KASVUHOONEGAASE LOEB!

KÕIGE OHUTUM ON PIDURDADA SOOJENEMIST VÕIMALIKULT KIIRESTI.

PRAEGUSEKS ON MAAKERA KESKMINNE TEMPERatuur TÕUSNUD ENAM KUI 1,1 °C VÕRRA.

VÄIKESED TEMPERatuurIERINEVUSED (NÄITEKS 1,5 °C JA 2 °C VAHEL) TOOVAD KAASA SUURED ERINEVUSED KLIIMAMÕJUDES.

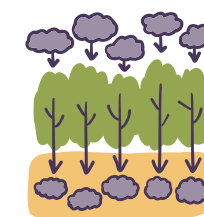
KLIIMAPROJEKTSIOONID NÄITAVAD KLIIMAMUUTUSTE MÕJUSID VASTAVALT CO₂ EMISSIOONIDELE.

PROJEKTSIOONID ON SÕNASTATUD SELLE JÄRGI, KUI PALJU MAAILMA KESKMINNE TEMPERatuur SOOJENEV VÕRRELDDES TÖÖSTUSREVOLUTSIONI EELSE AJAGA: NÄITEKS 1,5 °C, 2 °C, 3 °C.

ROHEPÖÖRE, ROHEPESU JA TEISED MÕISTED

TÄHTIS ON KLIIMAPOLIITIKAS KASUTATAVATEST MÕISTETEST ÜHTEMOODI ARU SAADA:

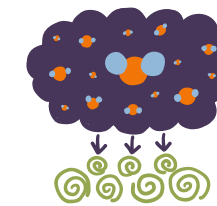
KLIIMANEUTRAALSUS

PIIRKOND VÕI RIIK EI HEIDA ÕHKU ROHKEM KASVUHOONEGAASE, KUI SUUDAB SIDUDA.

SELLE SAAVUTAMISEKS TULEB HEIDET MÄRKIMISVÄÄRSELT VÄHENDADA NING PANUSTADA GAAASIDE SIDUMISSE LOODUSLIKE (NT PUUD JA TAIMED) VÕI TEHNOLOOGILISTE LAHENDUSTE ABIL. TEHNOLOOGIAPIHINE CO₂ PÜÜD ON VEEL MAJANDUSLIKULT MITTETASUV.

SÜSINIKUNEUTRAALSUS

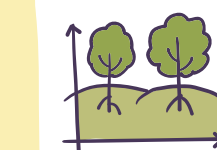
TÄHENDAB VAID ÜHE KASVUHOONEGAASI - CO₂ HEITE JA SIDUMISE TASAKAALU. SEE EI OLÉ KLIIMANEUTRAALSUSE SÜNONÜÜM. CO₂ ON PEAMINE KASVUHOONEGAAS, MISTÕTTU TEISENDATAKSE KA MUUD GAASID TIHTI CO₂ EKVIVALENTIDEKS (CO₂ E), AGA NEID EI ARVESTATA SÜSINIKUNEUTRAALSUSEST RÄAKIDES.

NULLHEIDE

OLUKORD, KUS KASVUHOONEGAASIDE HEIDE ON VIIDUD TÄIELIKULT NULLI. NÄITEKS LOETAKSE ELEKTROAUTODE HEIDET NULLHEITEKS, KUNA NEED EI PÕLETA FOSSILKÜTUST, VAID LIIGUVAD ELEKTRI ABIL. (ELEKTER, MIDA AUTO KASUTAB, EI PRUUGI OLLA TOODETUD NULLHEITEGA!)

ROHEPÖÖRE

LIIKUMINE MADALA KASVUHOONEGAASIDE HEITEGA JA VÄIKSEMA KESKKONNAMÕJUGA MAJANDUSMUDEL POOLE. SEE PEAKS HÕLMAMA LISAKS KLIIMAKRIISI LAHENDAMISELE KA TEGELEMIST TEISTE KESKKONNAPROBLEEMIDEGA, NÄITEKS ELURIKKUSE KAO PIDURDAMISEGA.

ROHEPESU

NÄILINE KESKKONNASÕBRALIKKUS, KUS PÜÜTAKSE JÄTTA ROHELISEM MULJE KUI TEGELIKULT OLLAKSE.

NÄITEKS KUI PANK TOODAB TAASKASUTATUD PLASTIKUST PANGAKAARTE, KUID SAMAL AJAL TOETAB FOSSILKÜTUSE PROJEKTE, ON SEE ROHEPESU, KUNA NENDE PROJEKTIDE KAHJU ON SUUREM.

EUROOPA LIIT

EUROOPA ROHELEPE: PLAAN SAADA MAAILMA ESIMESEKS KLIIMANEUTRAALSEKS PIIRKONNAKS

EESMÄRK: KLIIMANEUTRAALSUS AASTAKS 2050

SÜSINIKUTURG (SAASTEKVOODID ETTEVÕTETELE)

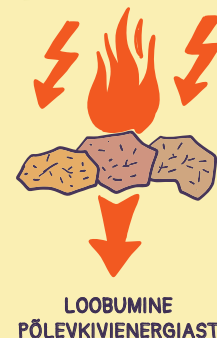
TAASTUVENERGIA EDENDAMINE

ÜHTNE HÄÄL RAHVUSVAHELISES KLIIMAPOLIITIKAS.

EESTI JA EUROOPA LIIDU KLIIMAPOLIITIKA

EESTI KLIIMAPOLIITIKA ON OSA EUROOPA LIIDU EESMÄRKIDEST

LOOBUMINE PÕLEVKIVIENERGIAST

ÜLEMINEK PÄIKESE- JA TUULEENERGIALE

KLIIMAEESMÄRGID KOOSKÖLAS EUROOPA LIIDUGA

IPCC (1988) PARIM TEADMISE VAHENDAJA KLIIMAMUUTUSTE KOHTA

IPCC (VALITSUSTEVAHELINE KLIIMAMUUTUSTE EKSPERDIRÜHM/ INTERGOVERNMENTAL PANEL ON CLIMATE CHANGE) ON ÜRO TEADUSLIK ORGANISATSIION.

KOONDAB JA VAHENDAB KLIIMAMUUTUSTE KOHTA USALDUSVÄÄRSET INFOT.

IPCC LOOMISE PÕHJUSEKS OLI SAADA KÕIKIDE RIIKIDE POOLT AKTSEPTSEERITUD TEADUSEL PÕHINEV NEUTRAALNE ÜLEVAADE KLIIMAMUUTUSTEST NING NENDE MÕJUST.

IPCC ARUANDED TUGINEVAD TUHANDETELE TEADUSUURINGUTELE JA NENDEGA KINNITATAKSE: KLIIMAMUUTUSED ON ÜHESELT INIMTEKKELISED.

KLIIMAKRIISI PÕHJUSTE JA MÕJUDE VAHEL ON EBAÕIGLANE JA EBAVÕRDNE JAOTUS – ENIM KANNATAVAD NEED, KES ON PROBLEEMI TEKKELE KÕIGE VÄHEM KAASA AIDANUD.

VASTUTUS INIMISE PÕHJUSTATUD KLIIAMAMUUTUSTE EEST ON RIIKIDE VAHEL EBAÜHTLASLASELT JAOTUNUD – ENAMIK AJALOOlisi HEITKOGUSEID ON PÄRIT KÕIGE RIKKAMATEST RIIKIDEST, KELLEL ON KÕIGE ROHKEM RESSURSSIDE JA SUUTLIKKUST KLIIAMAMUUTUSTEGA KOHANEDA.

MIKS ON KLIIMAÕIGLUS OLULINE?

KLIIAMAMUUTUSTE MÕJU TABAB RÄNGEMALT VAESEID, VÄHEMUSI, NAISI, PÕLISRAHVAD JA EAKAID, KELLE RESSURSSID KOHANEMISEKS ON PIIRATUD.

KLIIAMAMUUTUSED POLE AINULT SEOTUD TEHNILISTE VÄLJAKUTSETEGA, ET VÄHENDADA KASVUHOONEGAASIDE (KHG) HEITKOGUSEID, VAID KA EBAVÕRDSUSE, INIMÕIGUSTE RIKKUMISTE JA AJALOOlise VASTUTUSE MÕISTMISEGA.

SOTSIAALNE ÕIGLUS JA KESKKONNAÕIGLUS

KLIIMAKRIIS MÕJUTAB KÕIGE ROHKEM MITTEVALGEID INIMESI (INGL. PEOPLE OF COLOR) GLOBAALSE LÕUNA RIIKIDES, ERITI VAESUSES ELAVAD KOGUKONDI, KUIGI NENDE SÜSINIKUJALAJÄLG ON ÜLDISELT VÄGA VÄIKE.

SAMBIA SEISAB SILMITSI KESKKONNAKATASTROOFIGA, SEALHULGAS PIKAAJALISE PÕUAGA, MILLE TÕTTU VAJAS 2021. AASTAL ÜLE MILJONI INIMISE TOIDUABI. KESKMIINE SÜSINIKUJÄÄTMETE HULK SAMBIAS ON VÄGA VÄIKE, VAID 0,39 TONNI INIMISE KOHTA AASTAS, MIS ON PALJU MADALAM ÜHENDKUNINGRIIGI KESKMISEST 5,15 TONNI.

SOOLINE EBAVÕRDSUS

GLOBAALSE LÕUNA NAISED ON KLIIMAKATASTROOFIDE EES ERITI HAAVATAVAD, KUNA NEIL ON PIIRATUM LIGIPÄÄS RESSURSSIDELE, MAALE JA HARIDUSELE, NAD SÕLTUVAD ROHKEM PÕLLUMAJANDUSEST JA KANNAVAD KODU NING LASTE EEST HOOLITSEMISE KOORMAT.

KLIIMAÕIGLUS

KLIIMAÕIGLUS ON KESKKONNAÕIGLUSE OSA, MIS KESKENDUB KLIIAMAMUUTUSTE SEOSTELE INIMÕIGUSTEGA.

KLIIMAÕIGLUS KÄSITLEB KLIIAMAMUUTUSI EETILISE JA POLIITILISE KÜSIMUSENA NING SEOB NEED KESKKONNA- JA SOTSIAALSE ÕIGLUSEGA.

KLIIMAÕIGLUS PÕHINEB INIMÕIGUSTE JA ARENGU SIDUMISEL, TAGAMAKS, ET KLIIAMAMEETMED KAITSEKSID EELKÕIGE KÕIGE HAAVATAVAMAID RÜHMI.

KLIIMAÕIGLUS HÕLMAB KÜSIMUSI, MIS ON SEOTUD VÕRDOIGUSLIKKUSE, INIMÕIGUSTE, KOLLEKTIIVSETE ÕIGUSTE JA AJALOOlise VASTUTUSEGA.

ORANŽIKS VÄRVITUD RIIGID ON KLIIAMAMUUTUSTEST KÕIGE OHUSTATUMAD. SAMAS NEED RIIGID ISE ON KLIIAMAMUUTUSTESSE KÕIGE VÄHEM PANUSTANUD.

NEED ON KA KÕIGE VAHEMAD RIIGID. KLIIAMAMUUTUSTE PÕHJUSTAMISEST KASU LÕIGANUD RIIKIDE POOLT ON ÕIGLANE NEID AIDATA.

KLIIMAÕIGLUSE EESMÄRK

VÄHENDADA KASVUHOONEGAASIDE HEITKOGUSEID JA KAITSTA Loodust viisil, mis edendab ka sotsiaalset õiglust.

TAGADA ÕIGLANE ÜLEMINEK ROHELISELE MAJANDUSELE, KUS KÕIGIL INIMESTEL ON VÕIMALUS ARENGULE JA LIGIPÄÄS TAASTUVENERGIALE.

TUGINEDA SOLIDAARSUSELE JA KINDLUSTADA, ET VAJAMINEVAD RESSURSSID JA TEHNOLOOGIAD ON KÕIGILE KÄTTESAADAVAD.

KLIIMA- JA KESKKONNATEGURID MÕJUTAVAD RÄNDEVOOGE, SEST INIMESED LAHKUVAD KARMIDE VÕI HALVENEVATE TINGIMUSTEGA PIIRKONDADEST.

RÄNNE

KLIIAMAMUUTUSTE TÕTTU KAOVAD ELATUSALLIKAD, SUURENEB Looduskatastroofide sagedus ja raskus, sundides inimesi rändama.

ENNUSTATAKSE, ET 2050. AASTAKS VÕIB KLIIAMAMUUTUSTE TÕTTU ÜMBER ASUDA ÜLE 200 MILJONI INIMESE.

KUI INIMESED ON KLIIMAKRIISI TÕTTU SUNNITUD LIIKUMA TURVALISUSE JA ELLUJÄÄMISE NIMEL, SIIS NAD VÕIVAD KAOTADA ELATUSALLIKAD, KODU, PERESIDEMED, KULTUURIPÄRANDI JA KOGUKONNA ÜHTEKUUUVUSE.

PÕLISRAHVAD

PÕLISRAHVAD MOODUSTAVAD VAID 5% MAAILMA RAHVASTIKUST NING ELAVAD TIHTI PIIRKONDADES, MIS ON KLIIAMAMUUTUSTELE VÄGA TUNDLIKUD (NT ARKTIKA, VÄIKESAARED, KÕRBED).

NAD KASUTAVAD OMA TRADITSIOONILISI TEADMISI ÖKOSÜSTEEMIDE VASTUPIDAVUSE SUURENDAMISEKS JA NENDE TOIDUSÜSTEEMID ON JÄTKUSUUTLIKUD (VÄHE JÄÄTMEID, KOHANDUMINE AASTAEGADEGA).

NÄIDE: SAAMID SOOMES – PÕHJAPÕDRAKASVATUS ON OHUS KIIRE ARKTIILISE SOOJENEMISE TÕTTU (ARKTIKA SOOJENE 4x KIIREMINI KUI MUU MAAILM).

MAA TALUVUSPIIRID

2009. AASTAL MÄÄRATLETI ÜHEKSA MAA TALUVUSPIIRI, MIS HOIAVAD MAA ELUKESKKONNA STABIILSENA.

ENAMIK NEIST PIIRIDEST ON NÜÜDSEKS ÜLETATUD (NT KLIIMAMUUTUSED, MAAKASUTUS, SAASTE), MIS SEAB INIMKONNA EBAKINDLASE JA OHTLIKU OLUKORDA, KUS TULEVASI MUUTUSI ON RASKE ENNUSTADA.

TALUVUSPIIRID NÄITAVAD, MILLISED INIMTEGEVUSED KAHJUSTAVAD ÖKOSÜSTEEMIDE TOIMIMIST.

KUIDAS KLIIMAKRIISIGA HAKKAMA SAADA? LAHENDUSED JA VÕIMALUSED

KLIIMAMUUTUSTE LEEVENDAMINE

TEHA TULEB MÕLEMAT KORRAGA

KOHANEMINE ELUGA MUUTUNUD KLIIMAS

LOODUSLIKE ÖKOSÜSTEEMIDE KAITSE

KASVUHOONEGAASIDE HEITE KIIRE VÄHENDAMINE

NÄITEKS HOONETE SOOJUSTAMINE, ÜHISTRANSPORDI KASUTAMINE JA RATTAGA LIIKUMINE.

KASVUMAJANDUS. MAJANDUSKASVU PROBLEEMID

KASVUPÕHINE MAJANDUSMUDEL SAAB KESTA VAIKSI, KUI RESSURSIKASUTUS PIDEVALT SUURENEB. SEE TÄHENDAB ÜHA SUUREMAT TOOTMIST JA TARBIMIST, MIS SUURENDAB KESKKONNAJALAJÄLGE.

3% AASTASE KASVUTEMPO KORRAL KAHEKORDISTUB MAJANDUS 20 AASTAGA – SELLEGA KOOS SUURENEB KASVUHOONEGAASIDE, PRÜGI JA EBAVÕRDSUSE HULK.

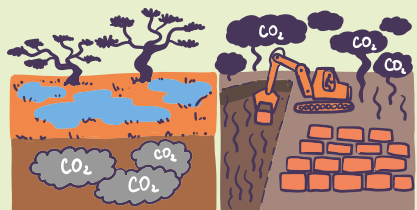

PEALE TÖÖSTUSREVOLUTSIOONI

LOODUSE TAASTAMINE

ELUPAIKADE, NAGU SOOD JA METSAD, TAASTAMINE SUURENDAB SÜSINIKU SIDUMIST JA HOIDMIST ÖKOSÜSTEEMIDES.

SOODE TAASTAMINE MUUDAB SOOD TAAS SÜSINIKU SIDUJATEKS

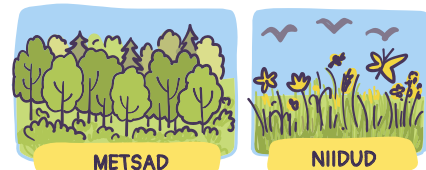

SOOLAD SEOVAD SÜSINIKU TURBANA, MIS TEKIB, KUI TAIEMD LAGUNEVAD ANAEROOBSETES (HAPNIKUVAESTES) TINGIMUSTES.

EESTI TURBAALADELT ERALDUB IGAL AASTAL SAMA PALJU VÕI ROHKEM CO₂ KUI KOGU EESTI TRANSPORTIDSEKTORIST.

TUDUSOO TAASTAMINE TÕSTAB VEETASET, SOODUSTAB TURBATEKET JA SÜSINIKU SIDUMIST.

MUUD SÜSINIKU SIDUVAID ÖKOSÜSTEEMID:

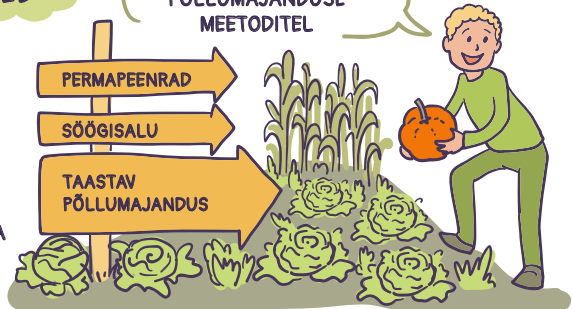
METSAD

NIIDUD

SÄÄSTLIKULT MAJANDATUD PÕLLUMAAD

LOODUSPÕHISED LAHENDUSED

LOODUSPÕHISED LAHENDUSED SAAVAD INSPIRATSIOONI LOODUSE TOIMIMISEST JA AITAVAD KLIIMAMUUTUSTEGA TOIME TULLA.

TOITU ON VÕIMALIK KASVATADA TAASTAVA PÕLLUMAJANDUSE MEETODITEL

MA EI VALI NEID POLIITIKUID, KES LOODUSEST EI HOOLII

MÕTLE, MIDA SÖÖD!

MIDA SAAB TEHA ÜSIKISIK?

MINA SÖÖN TÄISTAIMSELT!

LOOMSEL TOIDUL ON SUUREM KLIIMAMÕJU.

TUBLI! MA OLEN KÕVASTI VÄHENDANUD LOOMSET TOITU. KA SEE ON ABIKS.

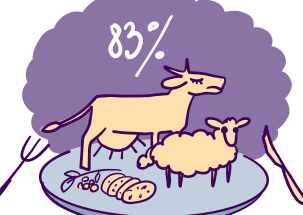
NÄITEKS: PAREMAD ÄRAVÕLUSÜSTEEMID ÕLEJUTUSTE VASTU, ROHEALADE JA PUUDE LISAMINE LINNADESSE KUUMALAINETE LEEVENDAMISEKS.

TOIDUTOOTMINE MOODUSTAB 25–35% GLOBAALSEST KASVUHOONEGAASIDE HEITEST.

NELJANDIK TOIDU KLIIMAMÕJUST TULEB RAISATUD TOIDUST.

KÕIK KASVUHOONEGAASID TOIT U 25–35%

TOIDU RAISKAMINE 6% KOGU HEITEST

LIHA-, PIIMA- JA MUNATOOTED ANNAVAD 83% ELI TOIDUTOOTMISE HEITEST.

KLIIMAAKTIVISM

KLIIMAAKTIVISM ON KESKKONNAAKTIVISMI OSA, MILLE EESMÄRK ON JUHTIDA TÄHELEPANU KLIIMAMUUTUSTELE JA SURVESTADA RIIKE NING TÖÖSTUST TEGUTSEMA.

KLIIMAAKTIVISMIL ON SUUR MÕJU ÜLDISELE TEADLIKKUSELE JA HARJUMUSTE MUUTUMISELE

ÜHISELT TEGUTSEMINE VÄHENDAB KLIIMAÄREVUST JA TUGEVDAB TEGUTSEMISJULGUST.

TARBIN VÄHEM LIHA

OSTAN VÄHEM ASJU

AKTIVISM ANNAB INIMESTELE KLIIMAAGENTSUSE – TUNDE, ET NEIL ON VÕIME MIDAGI MUUTA.

LOBITÖÖ JA KOHTUTEGEVUS

KLIIMAAKTIVISTID MÕJUTAVAD RAHVUSVAHELISI KOKKULEPPEID JA SURVESTAVAD RIIKE KLIIMAPOLIITIKA MUUTMISEKS.

EDUKAS NÄITEKS ON 2015. A HOLLANDI URGENDA KOHTUASI, MILLEGA KOHUSTATI RIIKI HEITEID VÄHENDAMA.

PROTESTIDE TULEMUSEL ON VASTU VÕETUD KLIIMAKRIISI DEKLARATSIOONE, NÄITEKS SUURBRITANNIAS 2019, MIS SILLUTAVAD TEED SIDUVATELE SEADUSTELE.

TASAARENG

TASAARENGU EESMÄRGIKS ON VÄHENDADA TOOTMIST JA TARBIMIST, ET SAAVUTADA KESKKONNAHOID JA SOTSIAALNE ÕIGLUS.

KESKKONDLIK JÄTKUSUUTLIKKUS, SOTSIAALNE ÕIGLUS NING ÜHISKONDLIK HEAOLU ILMA MAJANDUSKASVUTA.

TASUTA BAASTEENUSED: TOIT, ELUASE, TERVISHOID, ÜHISTRANSPOORT.

KOLLEKTIIVNE TEGEVUS AITAB LEEVENDADA HIRMU JA ABITUSE TUNNET MURETTEKITAVA KLIIMASEISUNDI EES.

PROTESTID, PETITSIOONID, KLIIMAHAGID, NÄLJASTREIGID, TÄNAVATE SULGEMINE JA OTSEAKTSIOONID.